

برده تکنون، تنمو، مرض، موت کبی احوال طبیعیہ تدریجیہ حیوانات و نباتاتہ نصل عارض اولیورسہ اولیہ جہ اجرام سماویہ دہ عارض اولیور. بوکا - هر شيك تدریجاً کال بولوب صکرده زواله ایرمه سنه - ارباب فن قانون تکامل نامی ویریورلرکه فرانسزلر «تھوولسیون» انکلیزلرده «تھولیش» دیورلر.

شورایه قدر بیان اولتان مواد حقنہ سائل فاضلک تدقیقات عمیقہ ووقوف تامہ لری اولدینی جہتلہ مسئلہ بی بوندن زیادہ ایضاح ایدہ رک بحی اطناہ لزوم کورمیورم؛ انحق بوقدرحق اولسون بیانہ لزوم حس ایتدیکم، سائلہ قارشو ویرہ حکم جوابک اساس و مصلحت اعتباریلہ بومسائلہ توقف ایتدی، حالبوکہ متوقف علیہ معلوم اولمدجہ متوقفی اثبات ایتکده ممکن اولمایہ جنی در؛ بناءً علیہ اصل بحثہ رجوع ایدیورم.

مترجمی: آقسه کیلی

احمد حمدی

«ما بعدی کلہ جک هفته یه»

مکاتیب

استغفار ت مجار حضور صمدیه :

اوروپا حکومت نصرانیہ سنک باربارلنی

برصدای انسانی

فرانسزلرک مشهور رومان محرری پی بر لوتی «Pierre Loti» کچلرده فیغارو غزته سنده بالاده کی عنوان ایله عالم خرستیانی یه عطف صدا ایدہ رک بوکونلرده عثمانی مسلمانلری علیهنده یازیلقدہ اولان نامستحق برطاقم حوادثلره قارشو انلری مدافعه وحمایه چالیشیور. محرر مومی الیهک بوکی مقالہ لرندن عثمانی واسلامیت محبی اولدینی آ کلاشیله رق یک نظردہ یا غلیان محبتله، یاخود منافع شخصیہ تأثیریلہ یازلمش اولدینی وارد خاطر اولور ایسه ده؛ پی بر لوتی بی طانیانلر مومی الیهک بوکی تأثیرات ایله متأثر بروجود اولمدیغنی وزیرده محرر مقالہ سی نظر بیطرفی ایله قرائت اولنه جق اولور ایسه مومی الیهک موجود اولان یوز بیکلرجه حقیقتدن انحق بر نبذه سنی بوصرده اوروبا نظرائصافه وضع ایتمکه کفایت ایتدیکنی اعترافه مجبورقالور. معلوم اولدینی اوزره ابتدای محاربه دنبری صوفیه دن صورت دائمه ده ورود ایتمکه اولان حوادثلر، عثمانیلر انسانی رجعتده تصادف ایتدکاری کوبلری و شهرلری احراق وبو محللرده متککن اهالی خرستیانیہ بی، ازجمله بلغارلری قادین ارکک، چولوق جوجق جمله سنی قتل ایتدکارینی اشاعه ایدیور. بوکا قارشو مومی الیه پی بر لوتی عثمانیلری مدافعه وحمایه ایتک مجبوریت وجدانیہ سنده قاله رق آتپده کی مقالہ مهمہ بی نشر ایتشدیر:

بر دست قادرك، برقدرة فاطرہ نك اثری اولدینی کبی بونلرک جمله سی ده فعال لما یرید اولان خلاق حقیقینک وجودی اوزرینه دلالت ایدن برر برهان جلیدر.

فاعل حقیقی اولان ذات اجل واعلی حضرتلرینی بوصورتله ادراك ایتدکدن صکره حس وجدانی بزی بشقه برشیك حقیقتی، اوزرنده ساکن اولدیغمز، یشادیغمز کره ارضک نه صورتله تکنون ایتدیکنی تحری یه سوق ایدیور، بودفمه ده منحصر آفنه مراجعت ایتک لزومنی حس ایدیورز؛ اوت، تشکلات عالم حقنہ کی نظریات فنیہ بز، کوستریورک: موجد حقیقی، خلاق ازلی شوکره بی بخاردن ایجاد ایدہ رک انی مایع ناری حالنه افراغ ایلش. کره ارض، پک چوق زمانلر مایع ناری حالنده قاله رق دائما نشر حرارت ایدیوردی. بوصورتله کیت کیده بونده کی حرارت تناقص ایتک، تناقص ایتدجک تبرده، تبرد ایتدجک تکافه، دها صکره قشر باغلا یه رق تقادم ایام ایله تصلب ایتدی. ارض بوصورتله تصلب ایتدکدن صکره اولان نباتات، صوکره مخلوقات سائرہ خلق اولنمغه باشلیور؛ ییلارک تعاقبی، اعصارک مرور ایتسیله مخلوقات نباتیه و حیوانیه ده تبدل ایدیوردی.

ارضک صلابتک ترایدی، حرارتک تناقصنه سبب اولدینی کبی تناقص حرارت ده دائما قوه انباتیه نك تغیر، ماده حیاتیہ نك تبدلنه سبب اولیوردی؛ ایشه بوتغیر طولایسیله درکه اصول خلقت، قوانین طبیعت دائما اختلاف ایدیوردی.

اوت، بوادعا تماماً دوغریدر: حتی ارضک بدایت تکنوننده کی مخلوقات ایچون مبدأ تکنوندن برچوق عصر صکره کی طلمده یشامق نصل ممکن دکلسه اعصار اخیرده وجوده کلن مخلوقات ایچونده مبدأ تکنونده تعیش ایتک دائره امکاتک خارجنده در. چونکه صوده تعیش ایدن مخلوقات طوپراقده، طوپراقده کی ده صوده یشامق استعدادی حائر دکلدر؛ خلاصه اوقات وازمانک تبدل، حال و مکاتک تغیر ایتمه سیله طبایع مخلوقات ده دائما شکلاً و ماهیة تبدل ایدیوردی. شوراسی ده محقندرکه، موجوداتک هریکی قسمی - نامی، جامد - تکنون ایتک، نشوونما بولمق، تکمیل ایتک، بقا و فنا بولمق خصوصلرنده هر حاله برقانون طبیعی یه تابندر؛ بنا برین شو موجوداتک خاقتده کوسترشمش اولدینی تکاملک حصولی ده آنی در ظن اولنمه ملی، بلکه بونلرک همی تدریجی بر صورتده حاصل اولمشدر؛ بونکه برابر غایه کاله واصل اولدینی کبی زوال بولمه سی، بونلرده فنا عارض اولمسی شبهه کتورمن امور محققه دندر؛ چونکه غایه کاله ایرن هرشی نهایت بولور.

بو زواله لسان شرعه «قیامت»، اصطلاح حکماءه ایسه «انقراض» تعبیر اولنور؛ فقط زواله، انقراضه اوغرایان هرشی صوکره دن ینه تکنون ایدر، چونکه هیچ برشی یوقدرکه اونک اجزاسی کلیاً منعدم اولسون؛ انحق بزم محو اولدی ظن ایتدیکم، زشیلرک یالکز شکلی تبدل، ماهیتی تغیر ایدیور؛ بشقه دکلدر.

« اوروپای اوله رق پک چوق کیمسه لر طانیرو بیلمیم که اکر اونلر عثمانلیلرک یرنده ، بوکی محل وموقعلرده بولمیش اولسه لر دی حاصل اولان آرزینلقلرندن اوکلرینه تصادف ایدنلرک جمله سنی قتل ایده - جکلرینه صورت قطیه ده امینم .

« اسلامارک خرسیتیانلره قارشو حس ایتدکاری کین وعداوتک مسی ینه بز اولدیغمز کلاشلمسی مشکل برشی دکلدرد . نصل اولورده کوز کوره علیهلرنده بولنه لم ، محولرینه اوغراشلم ده قلیلرنده بزه قارشو برعداوت پیدا اولمسون ؟ خرسیتیان نامی تحتده یشایان بتون ملتیر اسلامیت علیهنه کرک خفی ، کرکسه جلی اتفاقلر ، اتحادلر یا به رق کون بکون محولرینه اوغراشیور . بز فرانسزلر زواللی بیچاره لرک اللرندن جزایری ، تونس ، فاسی آلدق . اسلامارک صادق بردوست ظن ایتدکاری انکلیزلر امنیتی سوء استعمال ایده رک مصری حیدودانه اللرندن آلدی . عجمستان ایسه همان همان خرسیتیان بیوندروغنه کیردی . ایتالیانلر طرابلس ضرب طرفلری قان ایله بویادی . عصر حاضر ، مدینه یاقشیمیان برجنوارقله بیکننه بوقدر اسلامارک تلفنه سبب اولدی . خرسیتیانلرک الک کوچک بر آدمی بیله اسلاملری براسیر ، برکوله کی استعمال ایتک ایچون کندنده برصلاحیت حس ایدیور . زواللی مسلمانلر ! سزک ای کونلریک زده سزه صادق بردوست کی کورونمکه یلته نلر شمدی لسانلری دکشیدیره رک سزی بر طاقم حقسز قنالقلره اتهام ایتمکه قالمیشدیلر ؛ سزه تأمین ایتدیکی صداقتدن دونه رک سزی یالکز باشکزه ترک ایلدی . اوروپا دول معظمه سندن بعضیلری سزک دوستکیز اولدیغی وانحق سزک صاحب شوکت و قدرت اولمکزه غیرت ایتدیکی سویلر کن شیمدی هم لسانلری ، هم ده یوزلری چویرد کد نماعدا عثمانلیلرک قورقاق اولدقلری ده ادعا ایتدیلر . لکن بن یالکز شو صوک جمله یه شونکله مقابله ایده بیلورمکه : عثمانلیلرک مغلوبیتلری ایله برابر ما کدو نیا وارناودلق اراضی واسعه سنی دولیران یوزیکلرجه صرب ، بلغار اولولری بواعدانک عکسنی اثبات ایتیمی ؟ بونکله برابر شونی ده اعتراف ایتلیدرکه : بلونه قهرمانلرینک اوزمانکی شجاعت دایرانه سی ایله ۱۸۹۷ یونان محاربه سنده دشمنلری همان همان محو و پریشان ایدن اولورلرک شجاعتنه ، الک نهایت طرابلس غریبه بیکه قارشو بر مثابه سنده اولان او یاووز مجاهدلرک کوستردکاری اوخارق العاده یرارقلره قارشو محاربه حاضرده کوستردکاری هزیمت آرتق انلرک او عثمانلیلر اولدقلری ادعا ایتمکه کندیمزی بر درجه حقلی کورر ایسه کده ، نظر بیقیدی ایله باقلمیه جق بر نقطه واردرکه اوده بر شوق و شطارتله میدان حرب ایتلری و دشمنه قارشو شیرانه کوکس و بره رک سینه سینه حرب ایتدکاری ، بونکله برابر رهبرلرینک کندیلرینه طبیعت ثانی اتخاذ ایتدکاری لاقیدی یوزندن بلا شکایه آچلقدن اولدکلریدر .

« شونی ده بلاتردد اعتراف ایتلی بزه : عثمانلیلرک بویه برهزیمته دوچار اولمیرینه سبب آنحق ینه بز اوروپالیرز . بزده موجود بولنان

« عثمانلیلر قتل ایدیورلر ... مغلوب بر محارب علیهنه بو جمله اتهام شو صوک کونلرده همان اوروپا غزته لرینک جمله سنده کورونمکه باشلادی . هر قدر صرب و بلغار علیهلرنده دخی نادراً و غایت قبالی صورتده بوکی اتهاماته تصادف ایدیور ایسه ده صورت تلفظی ایله غزته ستونلرنده یریلان موقعلر بو حوادتلرک اهمیتدن عاری اولدیغی ایما ایتدیریور ایدی .

« عجبا کچن ۱۹۱۱ سنه سی تشرین اولنده طرابلس واحه لرنده ایتالیانلرک اوینادقلری او یونلره بویه بر جمله نک « ایتالیانلر قتل ایدیورلر » استعمالی لایق و مستحق دکلی ایدی ؟ اکر بوقتل عثمانلیلر و اسلاملر طرفدن وقوع بولمیش اولسه ایدی ، بر درجه قدر شایان عفو کوریه بیلیر ایدی . چونکه ایتالیانلر اعلان عداوت ایتهدن بر حیدود کی اوزرلرینه دوشمش و بویه جه اسلام مملکتلرینک استیلا سنه قالمش ایدی . لکن محاربه نک دوامیه ضعف و عجزلرینه اعتقاد تام حاصل ایدن ایتالیانلر نهایت ظلم ایله او بیچاره لری مغلوب ایتک ایچون اورا اهالی اسلامیه سنی قتل ایتهدیلر می ؟

« صوک چین سفرنده تونغ چو و تیه نسین شهرلری بوقسر عصیاننده او بیکننه ، او بیچاره اهالینک مسکنلری ، بتون ماملکلریله برابر محو و پریشان ایدلکلری ، ماللرینک غصب و غارتی ایچون اوروپالیرک دیچکلر آلتنده بیچاره لرک حیاتلرینه خاتمه چکدکلری کندی کوزمله کوردم . اوزمانده اوروپا غزته لری یازملی ایدیکه : « شعله مدینتک تنویری ایچون اوروپالیر شمدی اقصادی شرقه کلدی . اوروپالیر قتل ایدیورلر . » عجبا اوروپالیر اوراده اجرا ایتدکاری بوقتالک نه کی بر معذرتله شایان عفو بر حال اولدیغی ادعا ایده جکلر ؟ اوروپالیرک چینده ایتدکاری بوکی قتالی هونلر بیله پامامشدی .

« انکلیزلر خارطومده بیکلرجه بیکننه درویشلری قتل ایتدی . ترانسوال محاربه سنده بوئر مرکز اردوگاهنک بر حس انسانیت ایله متأثر اوله دن محو ایدیلش ایتدکاری اوزرنده ایدی برقان لکسه سی بر اقدیمی ؟ بز فرانسزلر جزایری استیلا ایتدیکمز زمان قادین ارکک ، چولق چوجق دیمیه رک بر قسمی قتل ، قسم دیکرینی آتشلر یا قهرق دومانیله بوغما دق ؟

« شو برر برر صاید قلم حقیقتک انحق اون بیکده بریدر . اکر تاریخک بوقسملری آچه جق اولور ایسه ک بوکی دهانجه لرینک نظر انصافزه تصادف ایده جکنی کوره جکنز . ازمنه قدیمده بوقتل بشر کور کورینه بر وحشته نه درجه دهشته حکمنی اجرا ایتدیه بو دیدیکمز یکرمنجی عصر مدینته بلکه دهها مدهش حکمنی اجرا ایتمکه در .

« بیچاره مسلمانلر درت طرفدن علیهلرینه قالدیریلان حیدود ملتیرک صالیور دکاری بر طاقم جنوارلری قتل ایتدکاری اکر حقیقت ایسه اوروپا مدینتی اجرا آتنه قیاساً حد اعظمی اوله رق غایت خفیف بر جزا ایله اتهام اولملری لازم کور .

ایدوب انلری هر ضرر وزیادن ، هر فغالقدن محافظه ایددم . هیچ اولمزه باقی قالانلری باربارلر انه تسلیم ایتیم . »

ایشته بزم باربار اولدیغمیزی ادعا ایدن اوروپالیر میاننده بویله حقیقتی کورر و اعتراف ایدر ذاتلرده بولنیور . بزم حمایه و محافظه اولمقلغمز ایله انسانیتک محو اولنماسی ایچون توصیهده بولنیور . لکن عالمک مرحمتنه التجا وبوکجی توصیهلره محتاج اولمقدن ایسه باشمزه کن فلا کتلردن متنبه اولهرق اصلاح نفس ایتسهک اولمزمی ؟ بزی اوروپا لیلاشدیرمنی ارزو ایدن ذاتلره مومی الیهک بو مقالہسی بر عبرت اولمیدر . بز اسلاملغمزدن چیقدیغمز و اوروپا اخلاق مذمومه سبیلہ اخلاقلاشدیغمز ایچون فلا کتلرک بزمه ورود ایتدیکنی اکلاتیور . واقعا بوندن مقصد اوروپایه کیمه مک و اوروپاده یشامامق دیمک اولمیبو انجق اورایه کیدلیدیکی حالدہ اسلاملی محافظه ایدرک مقصدک حصولنه چالشمق دیمکدر . ایچمزدن کیبوک رجالمزدخی مدت مدیده اوروپاده بولنیورلر . لکن ملتیلرینی محافظه ایدرک بولنیورلر . مقصد ملنی مدنی ایتک ایسه اوروپادن اخلاق ذمیمه بن ووطن ایله ملتہ تطبیقی غیرقابل اولان شیلردن اجتناب ایدرک ملتک احتیاجی اولان شیلری سوق ایتک ایله اولور . والحاصل مومی الیه پی رلوتینک شو مقالہسی کبی بزجدهده شهرتی اولان پک چوق ذواتک بوکونلرده مقالہلری نشر اولندی . صرہسی کلدکجه انتباهمز ایچون اولنری دخی ترجمہ ایدہ جکم . انشاء بو بردانہ جکلہ مقصد وایلم حصوله کلور . متنبه اولمقلغمز ایچون وقت غائب ایتکمه زمانمز مساعد دکلدر . چونکہ کندینه آجیایانہ کیمسه آجیاز . استوتفارتده اناطولی حصارلی

محمد خیرالدین

قفقاسیا مجار فخر فخر صمزدنه :

بالقان محاربه سنک با کودہ کی تاثیراتی

عالم اسلامک صوک استنادکاهی اولان دولت عثمانیہ نک ، ایتالیا کبی بیوک بردولتہ برسنه دوکوشدکن صوکرہ ، ناکہانی برصورتده بالقان متحد حکومتلرینک هجوملرینہ معروض قالمہسی ، قفقاسیا مسلمانلرینک مرکز مغربی اولان با کودہ برصاعقه تاثیر یابدی . آرادہ دینداشلق ، عرفداشلق کبی قوی رابطہلر وار ایکن بویله بر صاعقه تاثیر حاصل ایدن عناصر برقیہ نک موجود اولاجنی ده طبیعی در .

زمین وزمان مساعد اولورسه مسلمانلغک موجودیتہ قارشى اعلان خصومت ایدن دشمنلر اوزرینہ آتیلاجق قدر بر اثر هیجان کوسترن بورا مسلمانلرینی روسجہ پانسلاویست غزتہ لک اسلامیتہ قارشى قوللاندقلری لسان خصومت واستہزا اولدقہ اغضاب ایتکدهدر . اشبو تأثیرلرینی مسلمانلر روسیہ افکار عمومیه سنہ اعلان ایدیورلر .

او اوہام باطلہ کال سرعتلہ اولنرہ ده سرایت ایتدی : عسکرلرک قسم اعظمک هر کس ایچون مقدس اولسی لازم کن اعتقادلرینہ خلل طاری اولدی . ضابطلرک اکثریتی مسلککری اہمال ایدہرک بولتیقہ کیریشیدیلر . بزم اسپرتو ایسه اورادہ پک بیوک بر رول اوینادی ؛ بوہزیمتلرک بتون معناسیلہ تکمیل مسئولیتلری کندیلرینہ عائد اولان قوماندانلرده بو مصیبتہ مبتلا اولمشلردی . بوندن بشقہ اعلان مشروطیتدن صوکرہ ارتکاب ایتدکری برکنہا دہا وارکہ اودہ کندی رعایالری عسکرہ آلملیدر . عثمانلی اردوسنہ آلتان خرستیان عسکرلر صرب ، بلغار وروم ملتہلرندن اولدقلرندن اولنرک کندی ہم مذہب وملتہلرینہ قورشون آتمہ جقلری شہیدن وارستہ ایدی . « عثمانیلری ایجہ طانیہ دن ، حتی ممالک عثمانیہ ده دخی اصلا بولمہ دن غربی اوروپالیرک عثمانیلر حقتہ برسوء ظن بسلمہلری جای تہجب وتأسفدر . بونک ایچون هر کسی شونکہ تأمین ایدہ بیلورم کہ عثمانلی مسلمانلر دنمعدا دنیادہ دہاسویملی ، تمیز یورکلی ، صمیمی و اخلاق حمیدہ مالک بر قوم یوقدر . بونکہ برابر بونلرک ایچورسندن ، بزم مکتبلریمزدہ تحصیل وتربیه کورمش و بزم پارس بولوارلرندہ اخلاقی واعتقادی بوزانلری تفریق واستثنا ایتلیدر . اصل چکرک عثمانلی ، انسان نامنہ لایق ومستحق انجق اولنردر . شرقہ یشامش والآن یشامقده اولان اوروپالی تجار ومأمورلرک صفت روحانیہ ایله اورادہ موجود اولان میسیونر وپاپازلریمزک ، ہمشہر یلریمزک ہرہانکی بریسنہ : شرقہ موجود اقوام میانندہ ہانکیسنک شایان تقدیر وحرمت اولدیغنی سؤال ایدہ جک اولسہق ؛ بلااستثنا ویرہ جکلری جوانی ، بورادہ سزہ عیناً بیان ایدہم :

« الارندہ صلیب اولدینی حالدہ چاک صدرلری التندہ بر آیین روحانی ایله محاربه کیدن وحشتلریلہ مشہرقبا وریا کاربلغارلرک ، وحشتلریلہ انلرہ تقدم ایدن حتی خرستیان دینک ناسزا صرہلرک ، مقدس انجیلہ بلہ شایان استخفاف کوریلان قوم رومک قبائللریلہ اسلاملرک حیات نجیبانہ سنی مقایسہ ایتک اثر تجاہلدر . او قوبو یشیل سروی اغاجلرینی و بیاض منارملریلہ جامعلرینی محیط ، صلح ومسالمیتلہ هر کس ایچون امین اولان او اناطولی کویلری تقدیر سویملیدر ؛ شاہانہ دینک سزا اولان نصل طیبی بر یشایش درونندہ محفوظدر . آہ بو آدملر ، یا زراع ، یاخود قناعتکار اولهرق بر صنعتکاردرکہ هر کون کمال شوق ومحبتہ ، کندیلرینہ مخصوص بر سکونتہ بش دفعہ بیقانیہ ، اوکوزل جامعلرینہ کیدرک حضور رب العالمینہ متوجہ و متوکل اولورلر . اقشاملری ایسہ یا اوہای ہوی غل وغشدن عاری قہوہلرینہ کیدر ، یاخود جدلرینک مزار طاشلری اوزرینہ اوطورہرق یا اجدادینک ماضیدہ کی قہرمانانقلارندن ، یاخود استقبالدہ جناب حقک احضار ایلدیکی عمرلایق قطع تصورلرینہ دوشرلر . فقیر و ضعیفلرہ مرحمت ، ابویہ واختیارلرینہ تعظیم وحرمت ایدن بومسلمانلرکی دنیانک هیچ برکوشہ سندہ دہا بشقہ بر قوم بولمز . باربارلق ایله اتہام ایتدیگمز بو اصل انسان اولان مسلمانلرہ اصل بز باربار اوروپالیر مرحمت